

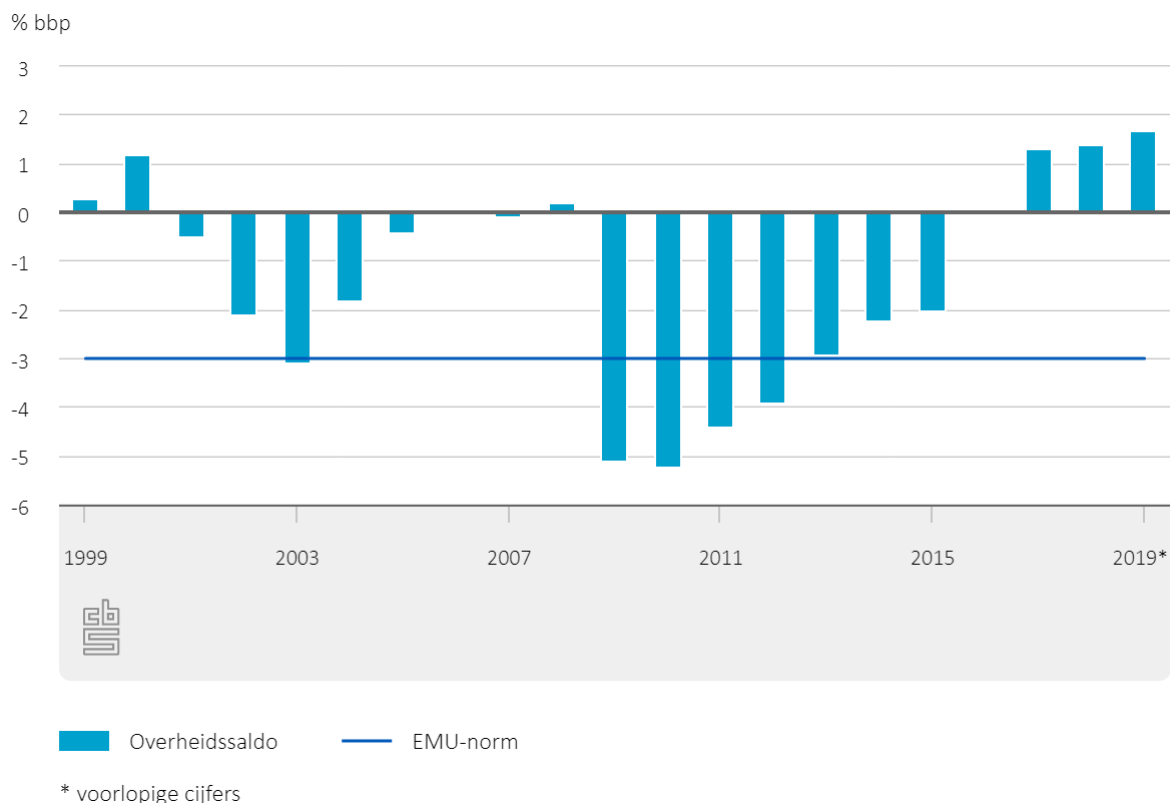
Overheid hield 14 miljard euro over in 2019

De overheid heeft in 2019 een overschot van 14 miljard euro gerealiseerd. Dit komt overeen met 1,7 procent van het bruto binnenlands product (bbp). De overheidsschuld is aan het eind van 2019 gedaald naar 48,6 procent van het bbp. Dit meldt het CBS op basis van nieuwe cijfers over de overheidsfinanciën.

Het overheidssaldo en de overheidsschuld zijn de belangrijkste indicatoren voor de toestand van de overheidsfinanciën <Overheidssaldo en overheidsschuld>. De Europese normen <Europese schuldnorm en buitensporige-tekortenprocedure> hiervoor zijn een maximaal tekort van 3 procent en een maximale schuld van 60 procent van het bbp.

Het overschot in 2019 is 3,5 miljard euro hoger dan in 2018 toen het overschot 10,6 miljard euro bedroeg, oftewel 1,4 procent van het bbp. De Nederlandse overheid <Overheid> behaalde over 2019 voor het vierde jaar op rij een overschot. In deze vier jaren hield de overheid in totaal 34 miljard euro over. In de afgelopen jaren lag het gerealiseerde overschot < Officiële raming> steeds hoger dan de verwachte overschotten in de begrotingen <Overschot hoger dan begroot>.

Overheidssaldo

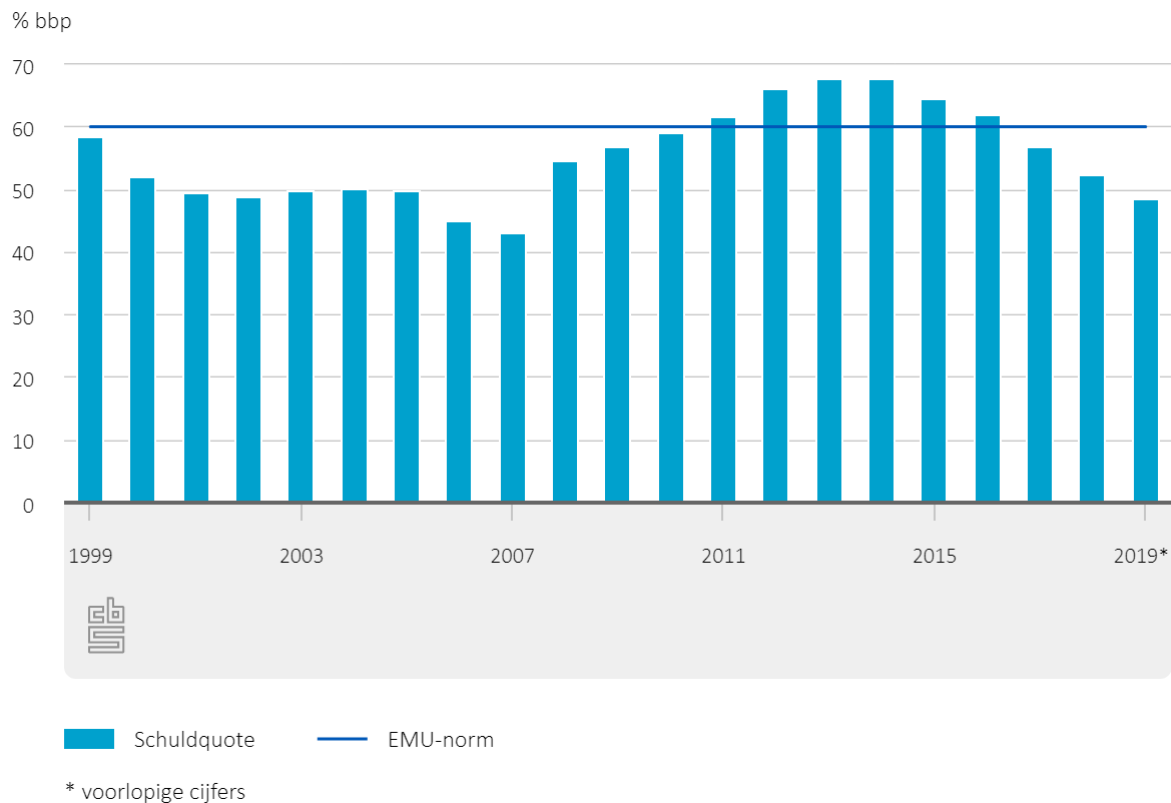

Schuldquote onder de 50 procent

De schuldquote <Schuldquote> kwam eind 2019 uit op 48,6 procent. Dit is bijna 20 procentpunt lager dan de hoogste schuldquote die als gevolg van de kredietcrisis eind 2013 werd bereikt. Voor de kredietcrisis, eind 2007, was de schuldquote 43 procent. De schuld in euro's was toen met 266 miljard euro een stuk lager dan de bijna 395 miljard euro van eind 2019. Het effect op de schuldquote wordt deels gecompenseerd doordat ook het bbp is gestegen (noemereffect).

De overheidsschuld eind 2019 is 11 miljard euro lager dan een jaar eerder. Niet het gehele overschot van 14 miljard euro is gebruikt voor schuldaflossing. Een deel van het overschot is besteed aan verwerving van aandelen in Air France-KLM en verstrekking van leningen en. Ook is een deel van het overschot gestald op deposito's, die met bijna 2 miljard euro toenamen.

Schuldquote

Collectievelastendruk verder gestegen

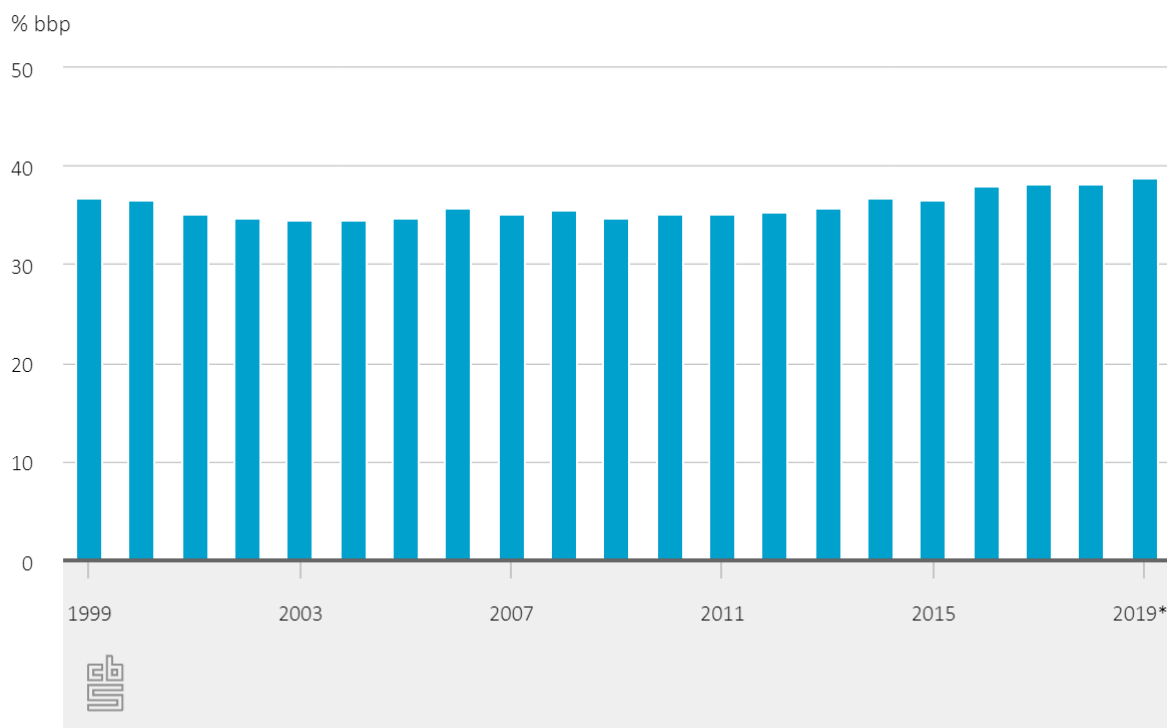
De overheidsinkomsten stegen met 5,0 procent tot ruim 354 miljard euro. De belastingen en sociale premies die bijna 90 procent van de inkomsten uitmaken, stegen met 18 miljard euro. Door de economische groei en verhoging van het lage btw-tarief namen de btw-opbrengsten met ruim 5 miljard euro meer dan een kwart van de toename voor hun rekening.

De loon- en inkomstenheffing steeg met 3 miljard euro. De werkgeverspremies en premies voor de basiszorg zorgden tezamen voor ruim 4 miljard extra inkomsten voor de overheid. Ook betaalden bedrijven ruim 2 miljard euro meer aan vennootschapsbelasting, die in 2019 zo meer dan het dubbele opbracht van de jaaropbrengsten in de periode 2009-2013.

De dividendbelasting leverde door een stijging van bijna 2 miljard euro ruim een derde meer op dan in 2018. Verder stegen ook de milieubelastingen in 2019 fors. Dit kwam vooral door de opslag duurzame energie en door ingeleverde CO₂-emissierechten.

De collectievelastendruk < Collectievelastendruk > steeg in 2019 verder tot 38,8 procent van het bbp. De collectievelastendruk was sinds het begin van de huidige meetmethode in 1995 niet eerder zo hoog.

Collectievelastendruk

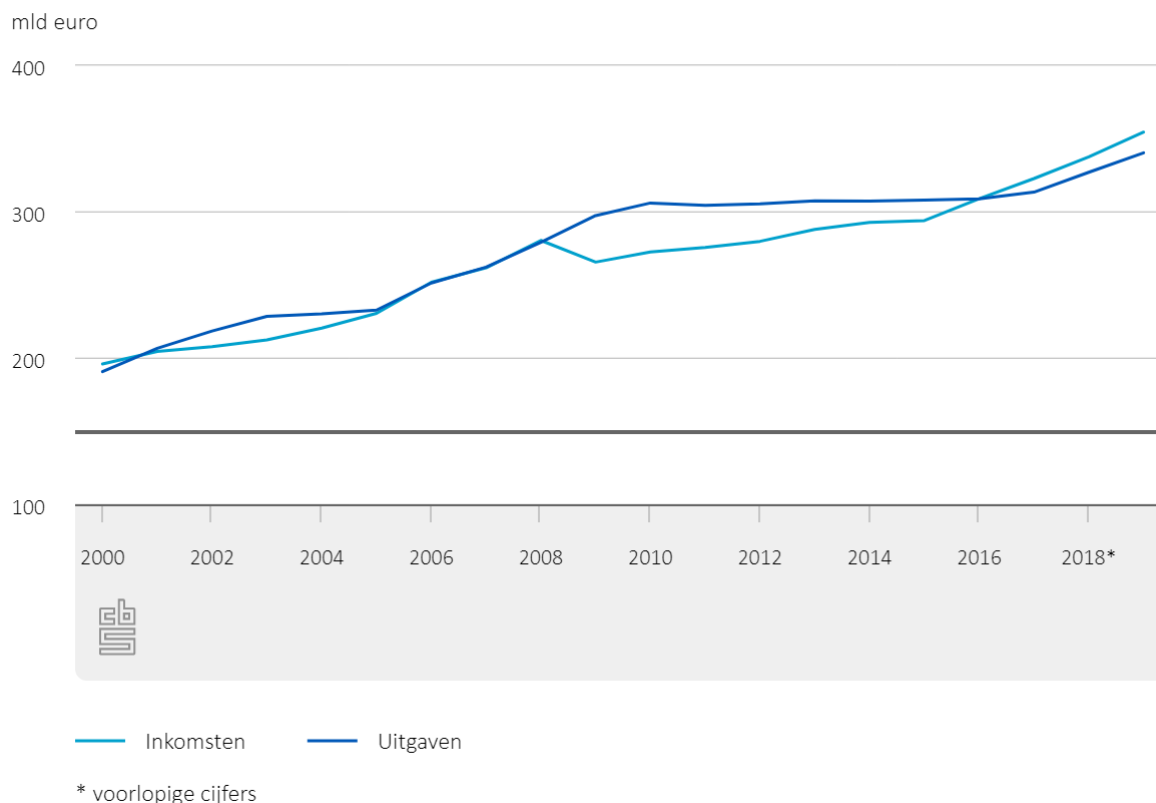
* voorlopige cijfers

De niet-belastingopbrengsten daalden met meer dan 1 miljard euro ten opzichte van 2018. Lagere aardgasbaten zijn de belangrijkste oorzaak hiervan. Ook telden in 2018 de hoge opbrengsten uit een schikking met ING nog mee in de inkomsten.

Uitgaven sterk toegenomen

De overheidsuitgaven stegen in 2019 met 4,1 procent iets minder dan de inkomsten en kwamen uit op 340 miljard euro. Nadat in de periode 2010–2016 de overheidsuitgaven zich stabiliseerden, liepen de uitgaven vanaf 2017 weer op. De helft van de uitgavenstijging in 2019 ging naar uitkeringen en zorg (7 miljard euro). Aan de beloning van overheidswerknemers werd 3 miljard euro meer besteed. De rentelasten namen met 0,6 miljard euro verder af en maken nu nog maar iets meer dan 2 procent uit van de overheidsuitgaven.

Overheidsinkomsten en -uitgaven

Overheidsoverschot in 2018 verlaagd

Het overschot van de overheid voor 2018 is met bijna 1 miljard euro, gelijk aan 0,1 procent van het bbp, verlaagd vergeleken met het cijfer dat het CBS eerder heeft gepubliceerd. Het bedraagt nu 10,6 miljard euro, oftewel 1,4 procent van het bbp. De neerwaartse bijstelling is een gevolg van nieuwe informatie uit gemeenterekeningen en zorguitgaven die nu in de cijfers van het CBS zijn verwerkt.

In cijfers over het verslagjaar 2019 is het effect van de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus nog niet zichtbaar.

Bron:

- [StatLine, Overheidsfinanciën; kerncijfers](https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84114NED)
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84114NED>
- [Meer details over de Nederlandse overheidsfinanciën:](https://www.cbs.nl/nl-nl/economie/overheid-en-politiek)
<https://www.cbs.nl/nl-nl/economie/overheid-en-politiek>

Summary: De overheid realiseerde over 2019 een overschot van 1,7 procent van het bbp. Zowel de inkomsten als de uitgaven namen sterk toe. De schuld van de overheid is eind 2019 uitgekomen op 48,6 procent van het bbp.

Technische toelichting / Links

Overheidssaldo en overheidsschuld

Het overheidssaldo (ook wel EMU-saldo genoemd) is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de overheid. Inkomsten en uitgaven worden daarbij geboekt in het jaar dat economische waarde tot stand komt, gewijzigd wordt of verloren gaat, of wanneer een recht dan wel verplichting ontstaat, veranderd wordt of wordt geannuleerd. Zijn er meer uitgaven dan inkomsten, dan spreekt men ook wel van 'het overheidstekort' of 'het begrotingstekort'.

De overheidsschuld (ook wel EMU-schuld genoemd) is de schuld van de overheid gewaardeerd tegen nominale waarde (niet op marktwaarde). De zogenaamde handelskredieten en transitorische posten worden niet in de schuld meegenomen. De onderlinge schulden tussen de Nederlandse overheden tellen ook niet mee.

De gegevens in dit nieuwsbericht zijn samengesteld op basis van de Europese richtlijnen voor het samenstellen van de nationale rekeningen (ESR2010) en de aanvullende Europese regels voor het bepalen van overheidstekort en overheidsschuld.

Schuldquote

De overheidsschuld als percentage van het bbp wordt ook wel de schuldquote genoemd.

Collectievelastendruk

De collectievelastendruk, ook wel belasting- en premiedruk genoemd, wordt berekend als som van alle door de overheid ontvangen belastingen en premies. Hier zijn ook inbegrepen betalingen van belastingen en premies door niet-ingezetenen aan de Nederlandse overheid.

Officiële raming

De gepubliceerde cijfers vormen de eerste jaarraming van het CBS voor de sector overheid over 2019. De gegevens over eerdere jaren zijn gepubliceerd bij het verschijnen van de publicatie Nationale rekeningen in juni 2019. De gegevens over 2018 zijn in dit nieuwsbericht bijgesteld doordat nieuwe gegevens over de lokale overheid en sociale-zekerheidsfondsen zijn verwerkt.

De gepubliceerde cijfers van het CBS zijn de officiële cijfers over het overheidssaldo en de overheidsschuld van Nederland. Zij worden aan de Europese Commissie gerapporteerd in het kader van de buitensporige-tekortenprocedure (BTP of 'Excessive Deficit Procedure', EDP). De rapportages vinden twee maal per jaar plaats, voor 1 april en voor 1 oktober. Het statistisch bureau van de Europese Unie, Eurostat, zal de tekorten en schulden van alle lidstaten, die moeten zijn ingediend voor 1 april 2020, verifiëren en de cijfers vervolgens op 22 april a.s. publiceren.

Europese schuldnorm en buitensporige-tekortenprocedure

Volgens het Groei- en Stabiliteitspact voor eurovoerende landen mag het tekort van de overheid niet boven de 3 procent van het bbp en de schuld van de overheid niet boven de 60 procent van het bbp uitkomen. Bij overschrijding van de normen moet een lidstaat inspanningen verrichten om tekort en/of schuld te verlagen. Lidstaten met een schuld hoger dan 60 procent van het bbp moeten het deel van de overheidsschuld boven de 60 procent van het bbp jaarlijks met gemiddeld een twintigste deel terugbrengen.

Overheid

De overheid omvat de centrale overheid (voornamelijk het Rijk), de lokale overheid (gemeenten, waterschappen, provincies, e.d.) en de socialezekerheidsfondsen. Het CBS verzamelt voor de samenstelling van de cijfers gegevens bij de belangrijkste overheden en completeert deze met aanvullende ramingen voor de ontbrekende instellingen.

Overschot hoger dan begroot

De Miljoenennota 2019 van september 2018 vermeldde nog een verwacht overschot van 1,0 procent van het bbp. In de Miljoenennota 2020 verhoogde het ministerie van Financiën de raming over het jaar 2019 naar 1,3 procent van het bbp. Het gerealiseerde overschot van 1,7 procent bbp ligt een stuk hoger. Ook in voorgaande jaren lieten de begrotingen lagere overschotten zien dan de realisatiecijfers van het CBS.